

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 244

din 02 octombrie 2024

Cu privire la examinarea contestației din partea dlui Renato Usatîi, candidat desemnat la funcția de Președinte al Republicii Moldova de către Partidul Politic „Partidul Nostru”

La 27 septembrie 2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat contestația f/nr. din 27.09.2024 din partea dlui Renato Usatîi, candidat desemnat la funcția de Președinte a Republicii Moldova de către Partidul Politic „Partidul Nostru”, prin care solicită sancționarea Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” pentru încălcarea prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA) privind obligația de a respecta prevederile art. 89 alin. (2) și (3) și ale art. 90 alin. (1) și (4) din Codul electoral nr. 325/2022.

„În fond: la data de 25.09.2024 IP Compania „Teleradio Moldova” (TRM) a recepționat mesajul în varianta audio pentru prezentarea programei electorale în cadrul timpilor de antenă gratuit, acordați conform pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28 iulie 2023.

Prin scrisoarea nr. 02-14/593 din 26.09.2024, am fost informat despre faptul că, difuzarea mesajului este programată pentru 30 septembrie 2024 la serviciul media audiovizual Radio Moldova.

Prin aceeași scrisoare am fost informat și despre faptul că, mesajul expedit, la min 7.21 conține următoarea sintagmă „eu sunt pentru interzicerea propagandei LGBT în școli”, fiind solicitat să fie exclusă sintagma „eu sunt pentru interzicerea propagandei LGBT în școli” din mesajul de promovare electorală, fiind preîntâmpinat că, în cazul în care nu vor primi confirmarea până la data de 25 septembrie 2024, ora 17.00, își rezervă dreptul de a solicita Comisiei Electorale Centrale să se pronunțe dacă sintagma respectivă poate fi difuzată în cadrul programei electorale.

Conform art. 7 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, ”(2) Furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media sunt obligați să respecte dreptul persoanelor la libertatea de exprimare, precum și dreptul de a primi informații”.

Conform art.17 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, ”(2) Spațiul audiovizual național este utilizat în condițiile prezentului cod, destinat: b) să contribuie la asigurarea libertății de exprimare”.

Conform art. 72 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, ”Publicitatea politică și cea electorală se difuzează în conformitate cu prevederile Codului electoral și ale Legii nr.1227/1997 cu privire la publicitate”.

Conform art.51 alin. (1) Cod electoral, ”Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale se realizează prin alocații de la bugetul de stat acordate partidelor politice în corespundere cu Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, timp gratuit de emisie, credite fără dobândă și alte forme prevăzute de legislație”.

Conform art. 75 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, ”(4) Consiliul Audiovizualului: c) examinează și soluționează petițiile și sesizările privind activitatea furnizorilor de servicii media, furnizorilor serviciilor de platformă de partajare a materialelor video și a distribuitorilor de servicii media, inclusiv cu privire la dreptul de autor și la drepturile conexe. (7) Consiliul Audiovizualului aplică sancțiuni în conformitate cu prezentul cod.”

Conform art. 84 din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, ”(5) Se sancționează cu amendă de la 5000 de lei la 10000 de lei furnizorii de servicii media și distribuitorii de servicii media care au comis următoarele încălcări: n) nerespectarea prevederilor art. 89 alin. (2) și (3) și ale art. 90 alin. (1) și (4) din Codul electoral”.

Conform art. 89 alin. (2) Cod electoral, ”(2) Instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere

grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp de antenă sau spațiu pentru publicitatea electorală în condiții egale și nediscriminatorii”.

Reiterez că, prin scrisoarea nr. 02-14/593 din 26.09.2024 mi s-a refuzat în plasarea mesajului remis în varianta audio pentru prezentarea programei electorale în cadrul timpilor de antenă gratuit, prin ce s-au încălcat normele sus-menționate, ceea ce condiționează atragerea la răspundere a IP Compania „Teleradio Moldova” în temeiul prevederilor art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul Serviciilor Media Audiovizuale.

Mai mult, în susținerea scrisorii TRM nr. 02-14/593 din 26.09.2024 s-au invocat prevederile pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media.

Potrivit pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, ”În programele cu caracter electoral, inclusiv în programele de publicitate electorală, nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale. Este interzisă combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolică unor state străine sau organizații internaționale, sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnurile la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică. Este interzisă utilizarea atributelor și simbolurilor general cunoscute ce sunt folosite în contextul unor acțiuni de agresiune militară, crime de război sau crime împotriva umanității, precum și al propagandei sau glorificării acestor acțiuni. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană”.

Astfel, norma expusă prevede drept ”incitare la discriminare” doar ”utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolică unor state străine sau organizații internaționale, sau imaginea unor persoane oficiale străine”.

Menționez că, prin mesajul în varianta audio pentru prezentarea programei electorale în cadrul timpilor de antenă gratuit, nu utilizez nici într-un mod simbolică vreunei organizații internaționale, după cum prevede pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, precum și art. 70 alin. (4) Cod electoral, ba dimpotrivă sunt împotriva propagandei LGBT în școli, or prin acțiuni de propaganda de orice gen, inclusiv LGBT, sunt discriminate persoane cu orientare sexuală diferită decât cea promovată de ultima.

Mai mult, deși scrisoarea a fost remisă de către TRM și recepționată de mine la data de 26.09.2024, fapt ce se confirmă prin mențiunea corespunzătoare, mi s-a oferit termen pentru excluderea sintagmei menționate până la data de 25.09.2024, ceea ce constituie o absurditate.

Consider că, prin răspunsul menționat supra, mi se încalcă dreptul la libera exprimare, fiind discriminat în raport cu alți concurenți electorali și limitat în expunerea programului electoral fapt ce contravine prevederilor art. 70 alin. (1) Cod electoral.

Potrivit pct. 115 din Regulament privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, ”Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către FSM sunt examinate de CA, iar cele privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media scrise și on-line – de instanța de judecată, în cel mult 3 zile de la înregistrarea lor”.

Luând în considerație cele invocate supra, în temeiul art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul Serviciilor Media Audiovizuale, Solicit:

- Admiterea prezentei contestații;
- Atragerea la răspundere a IP Compania „Teleradio Moldova” în temeiul prevederilor art. 84 alin. (5) lit. n) din Codul Serviciilor Media Audiovizuale.”

În temeiul prevederilor art. 75 alin. (4) lit. c) și ale art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, prin scrisorile nr. 1733 din 30.09.2024 și nr. 1734 din 30.09.2024, CA a solicitat furnizorului de servicii media Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova”, dar și Consiliului pentru egalitate, prezentarea opiniei instituției referitor la cele invocate în contestație. La data de 01.10.2024 au fost recepționate opiniile instituțiilor vizate.

Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” constată netemeinicia afirmațiilor cu referire la pretinsele încălcări admise de IP Compania „Teleradio-Moldova”, invocate în petiția dlui Renato Usatîi, prin urmare solicită CA respingerea contestației ca fiind neîntemeiată.

Consiliul pentru egalitate concluzionează că sintagma „eu sunt pentru interzicerea propagandei LGBT în școli” constituie incitare la discriminare în sensul noțiunii prevăzute la art. 70 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022 și pct. 41 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137 din 28.07.2023. De asemenea, sintagma examinată intră sub incidența art. 11 alin. (2) lit. a) din CSMA, fiind susceptibilă de a incita la discriminare pe criteriu de orientare sexuală.

Examinând respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate, reținem că, în conformitate cu prevederile pct. 114 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media **sunt examinate de CA**, în cel mult 3 zile de la înregistrarea lor.

Conform art. 75 alin. (4) lit. g) din CSMA, CA exercită atribuții prevăzute de **Codul electoral** și de alte acte normative.

Potrivit art. 91 alin. (1) lit. c), în sensul Codului electoral nr. 325/2022, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care se contestă faptele considerate ca încălcare a **modului de reflectare a campaniei electorale**, de difuzare sau de plasare a publicității electorale.

Totodată, conform art. 91 alin. (7) din Codul electoral nr. 325/2022, contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de CA în conformitate cu prevederile acestuia și prevederile CSMA.

Conform art. 95 alin. (5) din Codul electoral nr. 325/2022, contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la CA **în termen de 3 zile** de la identificarea încălcărilor sau difuzarea programului audiovizual prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului.

Potrivit art. 97 alin. (2) din Codul electoral nr. 325/2022, pornind de la prevederile acestuia și de la prevederile altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine: 3) **Consiliului Audiovizualului, în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de CSMA.**

Fiind respectată condiția de admisibilitate referitor la competență și termenul de depunere, în continuare se examinează fondul contestației depuse.

Conform Hotărârii CEC nr. 2890 din 18.09.2024, dl **Renato Usatîi** este înregistrat în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de **Partidul Politic „Partidul Nostru”**, pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024.¹

La 25 septembrie 2024, concurentul electoral Renato Usatîi, desemnat de Partidul Politic „Partidul Nostru”, a depus la Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” mesajul audio pentru ulterioara difuzare la serviciul media audiovizual „Radio Moldova”, conform timpului acordat concurenților electorali cu titlu gratuit. Prin scrisoarea nr. 02-14/593, Instituția Publică Compania „Teleradio-Moldova” a informat concurentul electoral Renato Usatîi despre excluderea textului de la minutul 07:21 „eu sunt pentru interzicerea propagandei LGBT în școli”, deoarece ar fi contrar Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media.

În conformitate cu art. 90 alin. (7) din Codul electoral nr. 325/2022, în campania electorală pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și pentru referendumurile republicane, furnizorii naționali de servicii media care vor reflecta campania electorală, a căror listă este actualizată și adusă la cunoștința publică de către CA, acordă **partidelor politice**, blocurilor electorale și candidaților independenți

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-cererea-de-inregistrare-a-domnului-renato-usatii-2751_111285.html

înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum timp de antenă gratuit, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte **10 minute la serviciile de radiodifuziune sonoră**, în scopul expunerii **programelor electorale** și al informării alegătorilor.

Totodată, conform pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, furnizorii de servicii media naționali, ale căror declarații privind politica editorială au fost aprobate de CA, acordă **partidelor politice**, blocurilor electorale și candidaților independenți înregistrați în calitate de concurenți electorali sau participanți la referendum timp de antenă gratuit, câte 5 minute la serviciile de televiziune și câte **10 minute la serviciile de radiodifuziune**. Acești timp de antenă se acordă în mod integral în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale. Timpii de antenă acordați gratuit **sunt utilizați exclusiv pentru expunerea programelor electorale în cadrul emisiunilor de promovare electorală**, difuzate separat de alte conținuturi audiovizuale și evidențiate prin semnale acustice sau vizuale unice cu mențiunea „Emisiune de promovare electorală”, la început și la final.

Potrivit art. 90 alin. (2) lit. c) din Codul electoral nr. 325/2022, emisiunile de promovare electorală sunt emisiuni care se difuzează în limita timpilor de antenă acordați grupurilor de inițiativă, **concurenților electorali** și participanților la referendum în conformitate cu prevederile Codului electoral.

În urma analizei mesajului audio anexat la contestație, a fost constatat că la minutul 07:21 este enunțat „...eu sunt pentru interzicerea **propagandei LGBT în școli**...”.

Conform, art. 70 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, în **programele electorale**, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, **concurenții electorali** și participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum și atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, **dacă acestea duc la** contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, **incitarea la discriminare**, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.

De asemenea, potrivit pct. 41 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, în programele cu caracter electoral nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum și atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Este interzisă combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolica unor state străine sau organizații internaționale, sau imaginea unor persoane oficiale străine, **dacă acestea duc la** contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, **incitarea la discriminare**, la separatism teritorial, la violență publică.

În urma analizei mesajului video anexat la contestație, nu a fost constatată îndeplinirea condițiilor enumerate, atât la art. 70 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, cât și la pct. 41 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, și anume:

Este interzisă:

- *combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat;*
 - *utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare;*
 - *simbolica unor state străine sau organizații internaționale;*
 - *imaginea unor persoane oficiale străine,*
- dacă acestea duc la incitarea la discriminare.*

Totodată conform art. 2 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității: *discriminare* este orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți, interese legitime și beneficii ale persoanei sau ale unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile protejate, reale sau presupuse, în afară de cazul în care acestea se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sunt proporționale, adecvate și necesare; *discriminare directă* este tratare a unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile protejate, reale sau presupuse, în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă, în afară de cazul în care aceasta se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sunt proporționale, adecvate și necesare; *discriminare indirectă* este orice prevedere, acțiune, criteriu sau practică aparent neutră care are drept efect dezavantajarea unei persoane față de o altă persoană în baza criteriilor protejate, în afară de cazul în care acea prevedere, acțiune, criteriu sau practică se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sunt proporționale, adecvate și necesare.

În conformitate cu art. 70 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare.

Totodată, conform pct. 40 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, timpii de antenă se acordă în mod integral în primele 15 zile de la începerea campaniei electorale, respectiv furnizorul de servicii media se încadrează în termenul legal prevăzut pentru difuzarea mesajului de promovare solicitat de Partidul Politic „Partidul Nostru”. Astfel nu putem reține cererea de sancționare a Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” pentru nedifuzarea mesajului de promovare electorală.

În cadrul ședinței publice din 02 octombrie 2024, reprezentantul Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” a solicitat respingerea contestației. Reprezentatul concurenților electoral al Partidului Politic „Partidul Nostru” a solicitat sancționarea Instituției Publice Compania „Teleradio-Moldova” pentru încălcarea prevederilor CSMA privind obligația de a respecta prevederile art. 89 alin. (2) și (3) și ale art. 90 alin. (1) și (4) din Codul electoral nr. 325/2022.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se respinge contestația f/nr. din 27.09.2024 din partea dlui Renato Usatîi, candidat desemnat la funcția de Președinte al Republicii Moldova de către Partidul Politic „Partidul Nostru”.
2. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău (MD-2012, mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4), în termen de 3 zile, începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie.
3. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
4. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și se publică pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU